

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків

Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — В Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудні.

Реданція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження.

Рекламації неопечатані вільні від порта. — Оголошення звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесення по 30 сот. від стрічки.

Гр. Дідушицький про польско-руські відносини

Віцепрезес польського кола гр. В. Дідушицький виголосив сими днями перед виборцями в Самборі промову, в котрій між иншими доторкнув ся також взаємин і відносин польско-русских. З огляду на теперішню сесію кр. сойму а також на визначне становище сего посла і політика польського набирає его промова великого значіння і тому хочемо її присвятити наші замітки.

Гр. Дідушицький бачить небезпечність в розвитку краєвих відносин, в становищу українсько-русских послів і неумолимим тоні їх промов, начеб їм ішло о те, щоби з краю ніколи не було згоди між польським а руским населенєм. Бесідник належав до тих старших вихованців політики злуд, що спільне пожитє сусідске обидвох народностей у східній Галичині є можливе. На жаль сумні події останних часів поучили его, що помилав ся. Був до останних часів прихильником утравізму, тепер однак прийшов до переконання, що буде найліпше, наколи кожній народности лишить ся вільну руку і свободу в условинах єї

розвитку. З Русинами, котрі ходять крутими дорогами, говорив бесідник, і діляють підступом, запевнюють собі тим способом певні уступки і успіхи у правительстві, не можна під ніякими услівями іти разом. Польський нарід мусить іти сам, числити лише на власні сили, пильно працювати над культурним і економічним своїм розвитком і утривалити своє становище. Бесідник вижидає терпел во, коли доба рускої агітації в краю і коли праця для добра Руси а не на шкоду Поляків дасть для польського народу підклад до збудованя мосту згоди між обидвома народами.

Відтак звернув ся гр. Дідушицький в промові своїй до взаємин з нашими москвичами, котрих називає Starorusinami. «На них, говорив він, від часу апостазії Наумовича зле глядять у Відні (а як в краю?) а бодай відносять ся до них з недовірєм. Безглядно з ними лучити ся не можемо, але ми повинні поспирати людей, що щиро працюють для Руси, а не шкодять Полякам.

Отсе головна основа тої частини промови гр. Дідушицького, котра відносить ся до Русинів і до москвичів. Сею промовою зазначив гр. В. Дідушицький рішучо неприхильне становище супроти укр. руских послів, з котрими ніяк не хоче і

не радить лучити ся, бо виднюють у правительстві уступки і для того дораджує полишити кожній народности вільну руку і свободу в условинах єї розвитку. На се становище укр. рускі послі певно згодять ся, бо всі Русини бажають і домагають ся лише того, щоби руский нарід мав свободу культурного і економічного розвитку. Нам відомо, що гр. Дідушицький тоді, коли в держ. раді підготовляло ся ухвалене виборчої реформи, в колі польським заявляв ся за національним катастрою в Галичині, щоби тим способом кожній народности забезпечити свободний і необмежуваний нічим розвиток національно-культурний і економічний, однак остав відосібненим зі своїм поглядом супроти більшости кола польського під проводом Гломбінського, Козловського і ин. Моравський приклад, до котрого повернемо при иншій нагоді, може би справді був найліпшим способом розв'язки національно-політичного питання також в Галичині.

Однак гр. В. Дідушицький заявляючи ся з одного боку за полишенєм свободи розвитку культурного і економічного кожній народности, не може позбутися таки обіцянок піддержки людей, котрі щиро працюють для добра Руси. Зворот сей его промови в звязи з натяком про Sta-

Польські конспірації серед руських питомців і духовенства в Галичині в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

Коли в році 1838 митрополит просив, щоби президія губернії признала 41 питомцям *titulum mensae*, а між ними Чагаринському Теодорови, Стефанови Торбі, Йос. Шухевичеви, Стрільбицькому Теодорови і Василеви Сьокалови, референт президії про кожного з них поробив на акті замітки. В Чагаринського, писав він, найдено в семінарії дві рукописи нешкідливого змісту. Також найдено в Стефана Торби ексцерпти з ріжних творів «jedoch unbedenklichen Inhalts». Про Йос. Шухевича находимо замітку, що дирекція поліції представила його «als ein Individuum von verkehrten politischen Ansichten», а про Стрільбицького Теодора і Василя Сьокала читаємо, що дирекція поліції характеризувала їх в р. 1837 як політично підозрілих, задля чого відбуто в них ревізію, однак безуспішну. Про Василя Сьокала доносила ще й пізнійше поліція, що в політичнім згляді має він «verkehrte Ansichten», до чого референт губернії додав, що сей мусить бути дуже талановитим чоловіком бо філософічні класи і богословські сту-

дії покінчив з відзначенєм. В виду некорисних реляцій поліції президія губернії звернула ся до митр. М. Левицького з письмом дня 10 падолиста 1838, в яким просила, щоби митрополит доніс ще раз, чи поведене Стрільбицького, Сьокала і Шухевича дає поруку, що вони заслуговують на сьвяченє¹⁾.

Митрополит відповів дня 2. грудня 1838 р. (Nr. 98), що всіх трох питомців, посуджених о революційні погляди, о читанє заборонених книжок в письмах президії з р. 1837 (Nr. 416/ggg з 15. IV і 545/ggg з 4. V) піддано під строгий надзір ректорату, який доніс під днем 26. падолиста (Nr. 529²⁾ і 30. падолиста 1838 (Nr. 534³⁾, що Сьокало і Шухевич допустили ся невеликих, дисциплінарних провин однак в політичнім напрямі поводили ся без заміту. Оба проголосили в день цісарских уродин гарні промови про обовязки горожан в виду цісаря в прив'язі губерніяльних радників, Кроненфельса і Емінгера, які віднесли ся до сих промов з великим признанєм. Тому годі їм відмовити сьвяченє. Про Стрільбицького доніс ректорат семінарії, що він в часі спільних проходів відділював ся від своїх товаришів, а докори

приймав нерадо і з огірченєм, тому дівстав в табелі з обичаїв ноту: «vix prima» а побіч неї замітку: «fervide indolis et ad vagabundum proclivis». Однак се такі дрібні провини, задля яких годі йому відмовити сьвяченє. Стрільбицький не читав підозрілих письм ані книжок, а в політичнім згляді не можна робити йому ніяких замітів¹⁾.

Так писав митрополит про питомців, яких роком раніше, саме задля їх політичних поглядів хотів прогнати з семінарії. Остаточно признала президія губернії питомцям: Сьокалови, Шухевичеви і Стрільбицькому *titulum mensae*²⁾.

Ще легше повело ся добути титул стола Яковови Шведзїцькому, що в р. 1839 покінчив богословські студії з відзначенєм. Про нього писав ректор семінарії Яхимович дня 1. серпня 1839 р., що його поведене було взірцеве та що він виголосив в день цісарских уродин промову про обовязки горожан в прив'язі президента губернії³⁾, тому звернув ся митр. Михайло Левицький дня 21. серпня 1839 р. (Nr. 33) з просьбою до президії

¹⁾ Презид. Архів львів. Намісництва Nr. 2662/ggg 1838. Порівнай Gestions-Protokoll з р. 1838. Nr. 98.

²⁾ Презид. Арх. львів. Намісництва ad Nr. 2662/ggg 1838 ad 1698. II. i Gest. Protok. з р. 1838 Nr. 101.

³⁾ Презид. Архів львів. Намісництва Nr. 1209/ggg 1839, де переходить ся реляція ректорату Nr. 241.

¹⁾ Презид. Архів львів. Намісництва Nr. 2546/ggg 1898 II. Порівнай Gestions-Protokol з р. 1838. Nr. 94.

²⁾ Gestions-Protokoll des griech. kat. Metropolitan-Ordinariats з р. 1838. Nr. 94.

³⁾ Тамже з р. 1838. Nr. 98.

rogusinów wkaзує на те, що гр. В. Дідушицкий, зірвавши з укр. рускими послами, заманює ся надіями, якими в останніх місяцях так одушевили ся були польські політики, надіями на полагоду польско-русского питання піддержкою наших москвичів, про котрих тепер він і его прихильники думають, що они prасują dla dobra Rusi, a nie na szkodę Polaków. До сего союзу тягне гр. Дідушицкого і польских політиків мрія, що з Росією і Францією вспіють оперти ся германській перемозі, а прихильність Росії здобудуть собі пособлюванем нашим москвичам. Думаємо однак, що в дуже короткім часі і в тім напрямі гр. Дідушицкого поучать факти, що był w błędzie!

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН

Матеріали до політики Русинів від часу так званої „нової ери“.

(Конець).

Дня 14. XII. промовляв я при бюджетовій провізорії. На засіданю клубу подав Підляшецький вість, що Романчук, Телишевский і Волян раді би з нами порадитись над виборчою реформою. Ліпше нехай би йшли своєю дорогою. Впрочім Романчук виїхав вже десь 10. XII., отже не був на дебаті при бюджетовій провізорії, а міг був говорити, бо говорило 8 послів опозиційних, а 8 про, а він обмежив ся лише на заяві, що буде голосувати за провізорію. Міг був предсі в промові віднести, що хотів Телишевский також счез з парламенту, хоть ходити по Відни.

Моєї вчерашної промови вислухали послі уважно і gratулювали: межі ними Яворский, Мадейский та Віндшгрец. Останній підійшов нині (15. XII.) до мене нарочно і подякував словами: „Sie haben gestern uns (die Regierung) sehr wohlwollend behandelt“. Я відповів єму, що треба лише прискорити темпо, а до сойму випустити що найменше двацять кілька послів, то суперечности в краю — Cilli і Pirano галицькі уложать ся з часом. Герольд в нинішній промові сказав, що в їх краю

губернії, о призначє для нього титулу стола¹⁾, на що президія згодила ся. Однак доперва в падолисті 1842 р. дозволила президія губернії Як. Шведзіцкому компетовати о самостійну парохію²⁾.

Незвичайно тяжко прийшло ся добути титул стола Василеві Грабови, що в липні 1828 р. покінчив богословські студії. Дня 30. вересня 1838 р. запитала президія губернії (Nr. 2246/ggg) митрополита, чи укінчений питомець перемискої епархії, Василь Граб, заслугує на титул стола³⁾.

Митрополит відповів дня 5. жовтня 1838 р., що Граб був підданий надзору на основі бажань президії (Nr. 295, 416, 545/ggg з р. 1837 і Nr. 2246/ggg з р. 1838). Заки митрополит відповість остаточно на питанє президії, просить о зворот давнійших актів, висланих в його справі.

(Дальше буде).

(хоть Чехи в опозиції) панує апатія. Дивно! а у нас каже Романчук і другі, що причиною апатії в Галичині є то, що ми не хочемо йти в опозицію. Видно, що апатія має інші жерела.

Мадейский заявив, що гімназьяльні су-пленти не одержать тепер висшої платні, лише професори IX. ранги, на що вийде грошей около 600 тисяч злр.

Менгер сказав, що Німці дадуть охотно Чехам язикову рівноправність, але лише в Австрії, не в окремім чеськім королівстві, бо там Чехи зіли би з часом Німців.

Уконституовав ся субкомітет для виборчої реформи, до якого увійшли: Німці: Бернрайтер, Вурмбранд і Менгер; Поляки: Півіньский, Рутковский і Стадницкий; консерватисти: Гогенварт, Шварценберг, Діпавлі і Короніні. Головою вибраний Короніні. Півіньский зрадить Рутковского. Проект Рутковского є властиво проектом Мадейского або правительства. На скрізь недотепний, а для нас недобрий.

17. XII. 1894. Нані говорили ми оба з Барвіньским з міністрами Яворским і Шенборном про такі справи:

1) переклад державних законів буде відданий др. Ол. Кулачковскому;

2) рускі написи на судах. Шенборн заявив, що в тій справі мусить порозумітись з намісником. Я відповів, що намісник, та презид. Сімонович і Тхуржницький годять ся на се, лиш не можуть сего вчинити на власну руку, та ждуть, що би правительство дало до сего почив. У нас не буде Piranofrage.

Барвіньский був дня 14. XII. у Кального в справі дебіту „Зорі“ в Росії. Кальнокі, як міністер заграничних справ, прирік, що починить кроки і поручив ще Барвіньскому обговорити єю справу з секц. шефом бар. Ерентальом. Нині будемо ще говорити з Пленером в справі підвищення платні гімназьяльним учителям і професорам.

Нема у Відни ані Романчука, ані Телишевского, ані Підляшецького, ані Охримовича.

Нині буду говорити до § 19. закону про жандармерию. Жадаю, що би жандарми знали обі краєві мови.

Дня 23. XII. були ми з Барвіньским у нам. гр. Бадєного і обговорили справи 1) основаня учит. семінарій в Сокалі і Самборі; 2) руских написей на судах; 3) члена-Русина в Раді шк. краєвій; 4) габілітації Зобкова; 5) обсади катедри після Огоновского (кандидати: Колесса і Студинський) і 6) переведеня виборів в тім дусі, як говорєно з Віндшгрецом.

Намісник gratулював мені останної промови в парламенті.

Дня 28. XII. почав ся сойм. Рускі послі підписали внесєня:

1) Барвіньского в справі гімн. в Перемішлі;

2) Романчука о безпосередних виборах в сільській курії.

Дня 28. 29. і 30. XII. збирав Романчук послів обох соймових клубів з вїймкою Барвіньского, Федоровича і Мандичевского і хотів їх злучити на основі програми: малоруска народність і католицка церква. Не удалось. Акцію Романчука розбив москвофіл Кулачковский. Опісля (дня 29. XII.) хотів Романчук довести до свільного modus procedendi, але і на се не згодили ся послі, головно Окуневский і Король, які заявили, що се буде без хісна. Дня 30. XII. на запросини Романчука вже ніхто не явив ся.

Дня 30. XII. відбули ся збори народовців, на яких я виголосив реферат про політичну ситуацію.

* * *

На закінченє додамо від себе, що після пок. Ан. Вахнянина остали ще записки про кілька місяців 1895, які використаємо пізнійше. Зберегли ся також протоколи руского клубу з р. 1894 і 1895, а крім сего протоколи „Славьяньского Союза“, який утворила часть руских послів з Словінцями, Хорватами і христ. сусп. Чехами. Пок. Вахнянин був секретаром сего клубу і вів протоколи з незрівняною

точностию. Тоді Русини були в парламентарній більшости. Про тодішні події розкаже з часом на основі згаданих протоколів і своїх записок радн. Ол. Барвіньский. Самі протоколи перейдуть на власність Архіва митр. гр. Шептицкого. Для історії нашого політичного життя мають вони первостепенну вартість. Яко автентичне жерело, на основі котрого можна сиростувати не одну фальшиву вість, подавану „Ділом“ і ин. часописями.

Д О П И С Ь.

3 Косівщини.

З кінцем сего року припадають в переважній часті громад косівського повіту вибори до рад гром. Що рада гром. є підставою до вєї роботи нашої політ., зглядно добробуту народу, а тім не може дути двох гадок. Та як раз на се ми не зважаєм. Радіб мати лад по громадах, а засим і по других законодатних тілах, а не клопочем ся тим, що би мати підваливу добру, певну. Не дбаючи про вибори до рад гром. попоплюєм на народі убійство—тим більше не простиме, що мимо голюканя на попів, нарід таки оглядає ся на того попа, що би допоміг позбути ся вїйта, хруня.

Тай „попи“ не без великої вини. Ле-двѣ 20% обзнакомлені з ординацією виборчою а прочих 80% дають ся водити за ніс навіть найдурнійшим писарам гром. Пр. в селі Р., косівського повіту, де вїйтом Д. (сын бувшого вїйта, бо вїйтівство в тій громаді діличне), кепкує собі писарина уже через 3 каденції тим, що каже, „попа“ заступником радного вибирати. Чому ж се? Причина проста. Свьященик і его прихильники „сліпі“ при виборах, бо не мають відписаної листи виборчої «ні в зуб». (Протест цілком узасаднений «віднеслим просто до п. старости»!). Вистарати листу виборчу не така то трудність. Троха доброї волі та з кешені кілька або кільканайцять зр., то і «адова сила не одоліє» роз тоді, коли ординацію виборчу знає ся як „отче наш“. Поверх 30 літ переводжу вибори у себе і по сусідних громадах. У себе не перепав я ніколи при виборах з моїми людьми, а по сусідних громадах, то хіба через недбалство сусіда.

Робота при виборах до ради гром. є тепер дуже облекшеною, бо нарід освідомлений вже троха а в кожній громаді через рух січовий знаходить ся «збірник законів адмін. д-ра Савчака» — книжка цінна дуже для виборів до рад громад. Сказаним не хочу дати деяким комісарам субстрат для „доказів“ перед п. Бінертом: „аді! сам батько січовий признає, що «Січи» займають ся переведенєм виборів а не гашенєм вогню!“ Ні! Кожний кіш січовий справив собі збірник законів адм. Савчака лише через закон о зборах — для оборони перед жандармами, комісарами та вїйтом, хрунем. Тож до того зборника заглянути а не зайде потреба бідкати ся або й плакати по часописях, на заподіяну нам кривду. Не треба таїти, що вмієм лише глагольствувати або плакати а «рукавів не закотим» до всяких виборів.

Від 33 літ не схрунів з мого села ні оден виборець а се лише через склад доброї ради гром. Для того позір! на надходячі виборі до рад гром.! Переведемо недбало вибори рад гром., то перенадем певно і при виборах до рад повітових у слідуючім році. На закінченє мушу ще вказати на одну страшно деморалізуючу нарід хибу—деяких москвоствуючих оо., котрі не маючи довіря у народу (цілком природно за свої шкідні „убіждения“) вьжуть ся при виборах до рад гром. з во-

¹⁾ Тамже Nr. 4209/ggg ad 148. II. і Gest. Protokoll з р. 1839. Nr. 33.

²⁾ Gestions Protokoll des gr. kath. Metr. Ordinariats з р. 1837. з р. 1842. Nr. 74. Презид. Архів львів. Нам. Nr. 1658/ggg. Шведзіцький умер в 80-их роках XIX вьку на становиску пароха церкви св. Пятниці у Львові.

³⁾ Gestions-Protokoll з р. 1838. Nr. 26.

рогами народу і з тими гиснами ідуть попліч! При теперішнім розярненю народу може ся се відбити на них.

Іван Попель, парох Довгополя.

Політичний огляд.

Парламентарний календар змінив ся значно наслідком міністерської ради відбутої минувшого четверга в Будапешті під проводом цісаря, а іменно задля відроченя делегаційної сесії. Виряді не означено ще дня, коли делегації малиб зібрати ся в Будапешті, одначе імовірно послідує се около 10 жовтня. Ся постанова має вельми важне значінє для тих соймів, передовсім для чеського і галицького, котрих сесії починають ся 15. вересня. В чеськім соймі мало правительство внести начерк виборчого закона, а також інші з національного становища важні предлоги. З розправ, які розвинулиб ся були над сим предлогами, можна би було собі уявити, чи в держ. раді можлива спільна робота законодатна німецьких послів з чеськими, чи можуть спільно побіч себе засідати в правительстві німецькі і чеські міністри і взагалі, чи можливе дальше ест-вованє дотеперішньої парламентарної білшости.

Очевидно бар. Бек відчув дуже добре можливість горячої і завзятої боротьби, яку могла би в чеськім соймі викликати довша сесія, бо такого материялу до розятрення німецько-чеського спору нагромадило ся доволі. Німці роздратовані відвідинами представників парискої мійської ради на чеській виставі і одушевленим їх привітом, биятиками в Берграйхенштайн і Шіттенгофен між Німцями і Чехами та перенесенєм боротьби німецько-чеської на народогосподарске поле (замовленя водоводних рур у французских фабриках) і починають нарікати, що они у власнім своїм краю угнетені а у правительстві не находять помочи за те, що его піддержували в держ. раді в усіх важних справах.

Отсе все вказує, що в теперішній сесії чеського сойму не можна сподівати ся зближеня і порозуміня між Німцями і Чехами. Навпаки можна припускати, що чеський сойм стане видовищем завзятої національно-політичної боротьби і що там дійде до вельми пристрасних нападів одних на других.

А так само і в галицькім соймі в теперішніх обставинах не можна сподівати ся спокійних і предметових нарад, бо не тільки національне питанє, але кожда инша справа, чи то виборча або громадска реформа, чи ловецький або риболовний закон можуть викликати розятрену і горячу боротьбу між сторонництвами.

От в тих обставинах треба глядіти причини, задля яких правительство покористувало ся спричиненєм знов з поводів заграничної політики відроченєм делегацій, щоби скоротити соймові сесії.

Коли бо думано скликати делегації на 25. або 28. вересня, тоді бажано, щоби рівночасно відбувала ся сесія соймів і не добачувано в тім ніякої перешкоди. Думають знов, що сесії соймів не моглиб рівночасно відбувати ся з делегаціями.

Очевидно поспували ся відносини кравві передовсім в Чехах, побоюють ся пристрасної і завзятої національної боротьби і тому скорочують сесію соймів, обіцяючи їх знов скликати на січень. Але чи тоді не стане знов перепоною державна рада або інші справи, сего також не можна предвидіти.

Але се відроченє делегаційної сесії

відбе ся також і на держ. раді, котра мала розпочати осінню сесію 3. листопадт і полагодити сю богату програму робіт, яку ми недавно оповістили.

Нема сумніву, що сегорічна сесія делегаційна буде вельми довга, а колиб зібрала ся около 10. жовтня, потривалаб найшенше до кінця листопада. Відносини в заграничній політиці, особливо в Туреччині і в Босні та Герцоговині доторкують ся найжизнейших справ Австро-Угорщини і викличуть вельми широкі і горячі розправи в обидвох делегаціях. А в таким случаю знов держ. рада буде приневолена протягом трех тижнів перед Різдом вдоволити ся ухваленєм бюджетової провізорії та деяких дрібних справ, бо на все инше не стане часу.

В чеських кругах парламентарних а також посеред польских сторонництв галицького сойму проявляє ся острый опір проти скорочуваня соймової сесії, одначе політичні чинники в горі імовірно не уступлять перед сим опором.

Дня 15. с. м. відбув ся на замку австрійського амбасадора в Петербурзі гр. Берхгольда в Бухльовицях на Моравії зїзд бар. Еренталя з міністром загр. справ Ізвольским а сей зїзд лучить ся з недавною зустрічю бар. Еренталя з італійским міністром Тіттонім, з переговорами бар. Еренталя з королем Едвардом і держ. секретарем Гардівге, з котрим також міністер Ізвольский переговорював підчас свого побуту в Карльсбаді. Сі зїзди мають велику досяглість політичну з огляду на останні події на Балкані і в Марокку.

Цісар Вільгельм заявив підчас останних маневрів на французській границі, що рад би прибути самоходом через горішню Альзацию на французку область. Француске правительство поробило всякі приготвленя, щоби уможливити цісареві хвилиний побут у Франції котрий міг би мати досягліє вельми значінє для зближеня обох сусідних держав і приязнійших відносин між обома культурними народами. Одначе на своїй прогульці до провалу у Вогезах цісар не поїхав поза границу а висловивши подяку французским властям за їх привітливність, заявив, що покористує ся иншою нагодою, щоби відвідати Францію. Ся справа викликала ріжнородні коментарі в днєвникарстві. Підчас побуту в провалі Вогезів на замку „Шлюхт“ виголосив цісар Вільгельм промову знаменну, в котрій висловив: „Мир в державних краях (Альзациі і Лютарингії) буде удержаний, а краї будуть свободно розвивати ся. Держава буде хоронити сі край!“

Мароканьска справа починає улаждувати ся. Іспаньско-француска нота, котрою згадані правительства висловлюють готовість признаня Мулей Гафїда законним султаном з условинами, які ми недавно подали, вислана вже иншим европ. державам. А Мулей Гафід вислав до дипломатичних представників лист, котрим заявляє, що признає всі зобовязаня свого попередника, особливо договор в Альджезірас і просить европ. держави, щоби єму пособляли у виконаню постанов сего договору.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— Календар. В середу: руско-кат.: Антима; римо-кат.: Людмили. — В четвер: руско-кат.: Вавила, Мойсея; римо-кат.: Лямберта.

— Земля і Воля задля упадку свого кандидата Ганкевича пише, що нібито „Русини“ зїзд знамени „Руслана“ і Барвіньського голосували явно і отверто (навіть з отвертими картками) на Рошковського!“ Чомуж не подали імен тих, котрі так явно голосували з отвертими картками. Очевидно, бо легше збрехати без доказів, але нехай не дивує ся „Земля і Воля“, що „Русини зїзд знамени „Руслана“ і Барвіньського не могли повірити в патріотизм п. Ганкевича, про котрого навіть близький єму п. Михайло Лозинський в „Раді“ пише ось що: „Д. Ганкевич працював досі куди більше в польській соціально-демократичній партії, ніж в українській. Його погляди на польско-українські відносини закрашені навіть почасті тим історично-польским патріотизмом, од якого ще не успів визволити ся польський соціалізм“.

— З сіймової салі. Засіданє сойму зачало ся нині замість о 11. год. о 40 минут пізнійше. Веї льожі і галерії обсажені тісно. За те много посол. фотелів сьвітять пустою. Посли-Поляки явили ся майже всі в контушах. Рускі послы з укр.-русского клубу заняли давні місця ліворуч від середини в трех останних рядах і сидять в таким порядку: Олесницький, Кость Левицький і Куровець; за ними Скварко, Макух і Кивелюк, а в останнім ряді: Старух Т., Старух А., Думка і Содомора, а на право за переходом Сандуляк. Москвичі сидять зараз на ліво в двох останних рядах в отсім порядку: Сенік, Колпачкевич, Дудикевич і Король, за ними: Криницький, Ганчаковский, Трач, Миронюк і Крисоватий, а побіч послідного Винничук, який належить до укр. руского клубу. Настрій на салі сьвятоточний. При уступі промови маршалка про смерть намісника бл. п. гр. Потоцкого і при кінці промови про цісарський ювілей всі послы стояли. З намісником явив ся правительственный комісар віцепрез. нам. гр. Лось.

— Отворенє шкільного року. Краєва рада шкільна на внесене саїтарного референта порішила не відкладати отвореня шкільного року в народних школах і в низших клясах гімназьяльних у Львові та в тих гімназьях на провінції, в яких отворенє шк. року досп не наступило. Натомість кр. рада шк. видасть подрібні зарядженя що до способів проти розширеня пошесті шкарлатини серед шкільної молодіжи. Ті зарядженя, які мають на меті звільненє деяких учеників від шк. науки, видасть кр. рада шк. до окружних рад шк., дирекцій гімназій і відділів шкільно-промислових. Ті останні школи мають бути у Львові отворені аж дня 15. жовтня с. р. Кр. рада шк. оповістить в тій справі просторий комунікат.

— З воздухоплавства. Винахідник машини до літаня Врайт знова випробовував оноді свою машину. Сим разом перебув у воздухах 70 минут і 26 секунд і летів зі скоростью 36 і 1/2 англійских миль на годину.

— Переписна Редакції. Вп. допис. з Старосамбірщини. Вашої дописи не містимо, бо тим пошкодилиб лише відомій Вам справі, котра не надає ся до оповіщеня.

— Звертаємо увагу на оповістку філії Русского товариства педагогічного в Коломиї.

Оповідки.

— Репертуар міського театру у Львові. Нині (вторник): „Циганерія“ оп. Пучініого; в середу: „Нервозні“ ком. в 3 д. В. Сарду; в четвер: „Аїда“ оп. Вердіого; в п'ятницю: „Самсон“ штука в 4 д. Г. Бернштайна; в суботу попол.: „Весіле“ Виспяньского, вечером „Галька“ Моношка.

Галицький сойм.

Засіданє з дня 15. вересня 1908.

О год. 11. м. 40 намісник др. Бобжинський відчитав цісарські рескрипти іменуєчі краввим маршалком гр. Ст. Баденього, а заст. маршалка сойму Митрополита гр. Шептицького і відчитавши роту посольської присяги маршалка, покликав его до обнятя проводу соймових нарад.

Маршалок обнимаючи провід покликів на тимчасових соймових секретарів 4-х послів, а між ними пос. Кивелюка і отворив сесію отсею промовою:

«Високий сойме! Ласкою Найяснійшого Пана заіменованій по раз третій маршалком краввим, маю честь Панів як найсердечнійше привитати і прошу, щоби ви Панове мені в сповненю моїх обовязків уділили так потрібної помочи і не відмовили мені довіря. Не потребує увенювати, що зроблю все, що від мене залежить, щоби повагу і становиско сойму удержати, а так цілому соймови, як кождому з послів виконуванє прав і сповнюванє обовязків уможливити і улєкшити. Політичне становиско сойму на історичній основі оперте удержати і скріплити край культурально, етично і економічно підносити і розвивати, розуміти і відчувати дійсні потреби найширших сусільних верств, стремити до того, щоби всі без жадного виімка мешканці того краю шукали і знайшли в соймі оборону своїх прав, речывака управнених інтересів, а в міру сил заспокоєне своїх потреб і бажань, сотворене условин, які би кождому уможливили плеканє своєї народности і змаганє до її розвитку, — се є провідні гадки, які нас всіх лучать в хвилі, коли розпочинаємо нову сесію соймову».

В дальшій своїй промові згадав маршалок, що условини теперішні соймові не є в гараздї „бо стоїмо від вражівнем поганого злочину, сповненого на однім з найдорожжих наших членів — і не можемо забути, що злочин той не був всіма однаково напьятований. — І тому нинї повинні ми всі злучити ся згідно і однодушно не лише в осужденю злочину, але також в тім, щоби унеможливити штучне розбудженє пристрастий, що ведуть до злочину і згуби краю».

Згадавши, що оборона народних прав повинна йти легальною дорогою, говорив дальше так:

«Бажаю горячо, щоби наради того сойму сотворили на разї хочби тільки основу і фундамент до привернена межі обома народами таких відносин, в котрих би порозумінє стало ся можливе.

Чинниками, котрі се порозумінє улєкшити повинні, є силньвість релїгї, з котрою оба народи є нерозривно сполучені, істор. конечність, щобиєсмо силньвыми силами причиняли ся до могутности держави, що в вій одинокій знаходимо услєвїя і можність розвитку наших народностей і впрочім та велика правда, стверджена численними примірами, що в однім і тім самім краю розвивати ся можуть обі народности без шкоди для себе і для цілости, а противно неустанна борба вичерпує сили і позбавлює відборности».

Дальше говорив по руски: З другої сторони стоїмо перед економічною руїною значної частї краю, котра мусить ослабити єго силу, енергією і підприємчивість в праці. Всякі цифри і дати, які правительствє зібрало, а які краєвий виділ Панам предкладає, не можуть бути ані стислі, ані докладні, вистарчають однак аж надто, щоби ствердити в частї краю велике нещастє, а в иншій значні шкоди. З ініціативи правительства, що з признанєм належить віднести, із средствами достарченими державою, введеною зістала ратунокова акція, котрої подробици не до мене належать. Виділ краєвий вичерпав зовсім средства, що повістали з кредиту ухвалевого в минувшій році Високим соймом, а тепер предкладає внески, котрі передусім мають уможливити приверненє до давного стану комунікації, знищенї внаслідок живлєвих нещасть. Не пересуджуючи ухвал Вис. сойму, думаю, що средства, котрі край на запомогові цілї признають, не можуть бути обильні, позаяк походять в значній частї від тих власне, котрі нещастєм елементарним зістали навїщені.

Дальше зазначив, що кр. виділ предкладає бюджетї на сей і слїдуючий рік: «Вїдатки в бюджетї на рік 1909 вивосять 52 мїліони корон, а коли всякі доходи краєвого фонду wraz з додатками до податків, обчислєними після стоїи ухвалєної в останнім році, вивосять 41 мїліонів, повістает недобір 11 мїліонів, для покритя котрого нема иншої дороги як затагнєнє короткоречинцевї позички».

Ту 11-мїліонову позичку можна буде затагнути в провінаційнім фондї.

Між програмою праці сойму бесідник наводить справу виборчої реформи соймової, зазначаючи, що попрі признанє виборчого права тим кругам, які єго доси не мали, належить пам'ятати, що не можна виключити від участї в соймі тих чинників, які доси мали в нїм визначну участь.

«Є також конечним, щоби сойм приступив до діла реформи в спокою і в відповідній хвилі, щоби знова не зістав заскоченїй браком часу. Без компромїсу і порозумїня ме-

жї всіми сторонництвима переведене виборчої реформи уважаю за неможливе — про те вже нинї належить пам'ятати; конечна є також щирість вже в першій хвилі, коли справа виборчої реформи з котроїнебудь сторони введена зістане до обрад Вис. сойму; ставленє дуже далеко ідучих жадань з намїром переведеня хочби тільки їх малої частї, а примїнюванє до справ політичних засад торгованя, стрїне ся вправдї з великою вирозумїлостю в самім соймі, приєднає навіть в першій хвилі узнанє широких кругів, а опїсля викличе несмак і невдоволенє в краю, позаяк ожидає і надїї, про які з гори можемо знати, здійснити ся не дадуть».

З черги наводить справу поладнаня реформи громадскої, з якою лучить ся знєсєнє двірських обшарів, і згадає про несанкціонованє ловедского закона.

Привитавши потім щирими словами нового намїсника д-ра Божжїнського маршалок присвѣтив горячу згадку Е. Вел. Цїсарєви з нагоди ювілею володарства і ввіє многолїтствїє Монархови, яке послї повстання з місць трикратним окликом повторили.

Потім промовляв намїсник др. Божжїнський. Зміст бесїди подамо в завтрїшнім числї.

При кінці засїданя пос. Олесняцкий іменем свого клубу зложив заяву, що уважає сей сойм переходовим і покликаним до чим скоршого переведеня виборчої реформи, а нездїбним і неквалїфікованим до ухвалювалюваня инших важних для краю реформ, а перевдєсім польско-руского порозумїня.

Слїдуюче засїданє завтра о 10. год.

Телеграми

з дня 15. вересня.

Вїдень. Вїсть, що сесія соймів має бути до половини скорочена задля скликаня соймів, є неправдива. Сойми будуть могли радити до кінця жовтня.

Петербург. Вчерашного дня занедужало ту на ххлєру 118 осіб, померло 34.

Вїдень. Заряд зелїзниць вислав санітарного радника на галицькі лїнії, аби приготовити переведенє заряджень проти занєсеня холєри до Австрїї.

Оповістка.

Загальні збори філії Руского Товариства педагогічного в Коломні відбудуть ся в неділю дня 20. вересня 1908 р. о год. 3. сполудня, в комнатах Бурси Товариства, при ул. Франц Йосифа. — Порядок дня: 1) Відкрите зборів. 2) Звіт уступаючого Видїлу. 3) Вибір нового Видїлу. 4) Внесеня членів.

За Видїл:

Глатишак — *Лєвицкий*
заступник голови. секретар.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готелї, реставрація і кагарня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 15. с. м.: Іванна Лисякова, Дрогобич; Ів. Кивелюк, Копичинг; З. Скварко, Мостиска; П. Думка, Драгоманівка; Ів. Сандуляк, Карлів; Тим. Старух, Слобода золота; А. Старух, Березовиця вижна; др. А. Куровець, Калуш; Я. Остапчук, Збараж; о. Н. Анастасівський, Сапогів; Йос. Октемський, Самбір; Т. Залевський, Золочів; Д. Сїчинський, Бережани.

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:
1) Розважання про терпїня І. Хр. — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.
2) Розважання про терпїня І. Хр. для шкільних дїтий. Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.
3) Боротьба Дрепера з вірою. Я. П. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Кураційний і столовий ви-

ноград найкрасшої якості, щоденно свіжо зриванїй, 5 кїльограмова пачка franco 3 K 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

Агенти корабельні

дістануть по-латний заробок побічний. «Окренг» (корабель), бюро дневників Бухштаба, Львів. (2—10).

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицько-руської фабрики Евгена Білїньского в Збаражі.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по свѣщенїках.

Держім ся покликү: Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечєнь

„Дністер“

у Львові, при улїцї Рускої ч. 20. (дім власний).

приймає обезпечєня будинків, воєних річий домашних і господарских, збїжа і лашї против шкїд від пожару.

Шкоди ліквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростю. Опїнка шкїд відбував ся в присутності 2 господарів членів. Дотепер виплатив „Дністер“ 15.885 відшкодовань в сумї вісім і пів мїліона корон.

Зиск по скінченїї році звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили п 10 при.

Банк краввий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Шадниця в Перемішлї приймають поліса „Дністра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ в Краківськїм Товариствї.

Агенції „Дністра“ находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де яще не робить инший агент „Дністра“, можуть письменимї селяни старати ся о удїленє агенції. До тепер заробали агенти 1,142.108 корон провізанї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	K 1,003,364 —
„ резерви премій	613,720 —
„ спец. на звороти	50,939 —
„ на ріжницю курсів	3,437 —
„ резерви спеціальної	35,000 —
„ емерит. урядників	218,364 —
инші фонди заосмотрєня	40,000 —
Разом сума	K 1,964,824 —

Сєлянї! асекуруйте ся від шкїд огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Ряшева	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:07	—	2:05	5:57	9:30
Черновець	—	—	—	—	12:20
Станиславова	5:40	—	—	—	—
Коломні	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Пустомит	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Самбора	8:00	10:30	2:00	—	9:10
Любіня	8:00	10:30	2:00	9:10	—
Рава рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:25	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	—	12:40	4:50	8:20
Брухович	8:15	—	—	—	—
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночі
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	7:45	11:10
Черновець	6:10	9:35	2:23	—	10:38
Черновець	—	—	—	—	2:50
Станиславова	—	—	—	2:40	—
Коломні	—	—	—	6:03	—
Стрия	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Пустомит	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Самбора	6:00	9:05	4:00	—	10:45
Любіня	6:00	9:05	—	4:00	10:45
Рава рускої	6:14	11:05	—	7:10	11:35†
Янова	6:58	9:15	1:35†	3:35	6:30
Брухович	7:21	11:05	—	—	—
Брухович	6:14	—	3:35	7:10	11:35†
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15

ЗАМІТКА: Поспїшні поїзди печатанї товстим друком. — Поїзди ідучї лише в неділі означенї †.